

Mw. M. van Dantzig en dhr. B. Verbeek
Oostenburgergracht 28
1018 NA Amsterdam
E-mail: marrevandantzig@ziggo.nl
*betr: voorgenomen kap van bomen
op talud Nieuwe Vaart Amsterdam*

Amsterdam, 13-02-2023

Geachte mevrouw, mijnheer,

Op uw verzoek is d.d. 02-02-2023 gekeken naar de kwaliteit van de begroeiing langs de Nieuwe Vaart in Amsterdam. Hier staan 217 bomen, waarvan 85 kapvergunningplichtig zijn, dus een stamdoorsnede hebben van meer dan 10 cm. De gemeente Amsterdam heeft d.d. 04-06-2021 een kapvergunning heeft verleend voor 81 bomen, conform de kaplijst 'Eilandenboulevard'. Op 21-02-2022 werd nog een kapvergunning verleend voor 4 bomen. Enkele van de grotere bomen blijven gespaard. De overige kleinere bomen zijn niet kapvergunningplichtig en worden in principe allemaal verwijderd.

Het belangrijkste doel van de kap is het verbeteren van 'zicht op het water' (vanuit het masterplan 'Eilandenboulevard') en het creëren van werkruimte voor de vernieuwing van toegangs- en nutsvoorzieningen.

1. Algemene beschrijving boombestand

Het betreft in totaal 217 bomen met een stamdoorsnede van 3 tot 43 cm. Het zijn met name veldiepen, maar ook onder meer wat esdoorns, wilgen, een valse acacia, enkele eiken en berken, wat schubconiferen, diverse soorten bloesembomen, een lijsterbes, allerlei vruchtbomen en diverse fors uitgegroeide struikensoorten (foto 1). Een deel van de cultuurvarianten is door de bootbewoners aangeplant. In zijn algemeenheid is de conditie redelijk tot goed, in een beperkt aantal gevallen is deze matig tot slecht. Verder is opvallend dat op een aantal locaties een sterke onderbegroeiing van sneeuwbes aanwezig is.

De vanuit ecologisch oogpunt te behouden bomen

Op de plattegronden van de Gemeente Amsterdam *Bomenoverleg project Eilandenboulevard-talud* d.d. 24-01-2023 is met een paarse pijl aangegeven welke bomen belangrijk zijn voor de ecologie en dus niet gekapt worden. Dat betreft 11 van de 217 bomen. De vraag is wat er overblijft van de ecologische waarde van deze 11 bomen als hun gehele natuurlijke omgeving verder vrijwel geheel wordt weggezaagd. Een belangrijk deel van de ecologische waarde betreft de relatie van een levend wezen met zijn (huidige)

omgeving. Wellicht is hier een verkeerde term gebruikt en betreft het, in de ogen van de ontwerper, beeldbepalende bomen(?).¹

2. Argumenten gemeente voor volledige kap

Instabiliteit door gedeeltelijke kap

Het deels verwijderen van de beplanting zou niet goed mogelijk zijn omdat de wortels deels zijn vergroeid, aldus de gemeente. Het worteldek van de beplanting is zodanig met elkaar vergroeid, dat graafwerkzaamheden directe schade veroorzaakt aan de bomen.² Enerzijds betreft dat noodzakelijke graafwerkzaamheden. Veel schade kan hierbij voorkomen worden door randvoorwaarden te stellen aan de aannemer, zoals het sparen van grote wortels door hier onderdoor te werken, en toezicht te laten houden door een boomdeskundige, ofwel door het leveren van maatwerk.

Anderzijds wordt er kennelijk vanuit gegaan dat bij het verwijderen van een deel van de beplanting (door bv. dunning) tevens de gehele beworteling moet worden verwijderd, wat inderdaad een probleem kan zijn voor de blijvende beplanting. Dit verwijderen van de beworteling is echter niet noodzakelijk bij dunning. De stobbe kan met een stobbefrees onder het maaiveldniveau worden gebracht of afgedekt worden met wat zwart plastic met daar bovenop grond, waardoor de hergroei belemmerd wordt (door lichtgebrek). Enige 'ongewenste' hergroei kan overigens ook gebruikt worden om na ca. 4 jaar wat oudere iepjes te verwijderen en met deze jonge aanwas te vervangen.

Bovengrondse ruimte voor werkzaamheden

De voorgenomen grootschalige kap zou ook nodig zijn voor het creëren van bovengrondse werkruimte voor de vernieuwing van toegangs- en nutsvoorzieningen. In overleg met de aannemer moet het mogelijk zijn om, met de inzet van het juiste materieel, werkzaamheden uit te voeren met minimale schade aan de kronen. Een boomdeskundige die de randvoorwaarden stelt en toezicht houdt is hier onontbeerlijk.

Iepenziektegevoeligheid veldiepen

Binnen de strook staan op sommige locaties veel spontaan opgeschoten veldiepen (*Ulmus minor*). Hieruit blijkt dat ze zich thuis voelen op deze locaties en dus veelal een gezonde groei hebben. Veldiepen zijn redelijk gevoelig voor de iepenziekt, maar dat geldt voor de meeste iepensoorten. In Amsterdam wordt de iepenziekte echter goed onder controle gehouden door onder meer feromoonvallen, waardoor concentraties van de iepenspintkever gemakkelijk opgespoord kunnen worden. Langs de 'Eilandenboulevard' staan oude Hollandse iepen, die zelf ook erg vatbaar zijn. Overigens hebben bewoners nog

---

¹ De ecologie bestudeert zowel de wisselwerking tussen organismen onderling, binnen populaties en levensgemeenschappen (de biotische milieufactoren), als de relaties van deze biologische eenheden met hun niet-biologische omgeving (de abiotische milieufactoren).

² Verwoord in *Advies bezwaarschriftencommissie* d.d. 08-02-2022, p. 3.

geen iepenziekte in de iepjes langs de Nieuwe Vaart waargenomen. Gezien het belang van een groot groenvolume in een stad (hittestress!), de goede iepenziektecontrole in Amsterdam én het feit dat in deze jonge iepen kennelijk nog geen of zeer zelden iepenziekte is geconstateerd, is het voorbarig om vrijwel alle veldiepen om te hakken vanwege een *mogelijke* besmetting. Overigens is de *Ulmus minor* een soort met veel diversiteit, waardoor zich onder deze spontaan opgeschoten iepen ook meer resistente soorten kunnen bevinden.

Probleem sneeuwbes: (toekomstige) zichtbeperking

De soms dominante aanwezigheid van de sneeuwbes (*Symphoricarpos albus*) kan opgelost worden door in bijvoorbeeld een cyclus van drie jaar telkens een derde van de hoeveelheid sneeuwbessen sterk te verlagen. Hierbij wordt aanbevolen om bijvoorbeeld twee meter sneeuwbes te verlagen en dan weer een stuk te handhaven etc., zodat door de gehele strook nog sneeuwbessen aanwezig zijn (beschutting voor onder meer vogels en noodvoer aan het eind van de winter). Een andere optie is om circa een maal per twee jaar de sneeuwbessen ter hoogte van de doorzichten naar het water, tussen de boten in, te verlagen. Ook het deels verwijderen van enkele meters sneeuwbes op strategische plekken met wortel en al kan vrij succesvol zijn, zoals te zien is op foto 3. Na ca. vier jaar is nog geen uitbreiding van de gehandhaafde sneeuwbes naar de open gemaakte plek.

N.B.: Duurzaam behoud monumentale bomenrij tijdens werkzaamheden

Het verwijderen van de bestaande bomen en struiken met wortel en al rond de monumentale iepenrij veroorzaakt binnen de kroonprojectie van deze bomen veel schade aan de oppervlakkige beworteling.³ Alleen dat moet al een reden zijn om met grote terughoudendheid bomen en struiken te verwijderen, omdat hierdoor de conditie van deze bomenrij terug kan lopen.

3. Functie van groenvolume in de stad

Belang van struiken- en bomenlaag talud voor biodiversiteit

Van de vogels die in steden en dorpen leven, gaan er meer soorten in aantal achteruit dan vooruit. Dit blijkt uit de nieuwste *Stadsvogelbalans* die Sovon Vogelonderzoek Nederland in opdracht van Vogelbescherming Nederland opstelde over de periode van 2007 tot en met 2021. Vooral soorten die in parken, tuinen, struiken en struwelen te vinden zijn, nemen af. Een aantal soorten laat zelfs een achteruitgang zien van meer dan 5% per jaar. [...] De oorzaken van de sterke afname van struikbroeders lijkt vooral te liggen in het feit dat struwelen worden omgezet in gazons die strak worden gemaaid. Ook in tuinen worden struiken en hagen dikwijls vervangen door schuttingen. Door het aanplanten van dichte struiken, of een schutting te laten

---

³ De kroonprojectie van een boom is de oppervlakte van de loodrechte projectie van de kroon op de grond. De beworteling van een vrijuit groeiende boom bevindt zich, in open bodem, minimaal tot net buiten de kroonprojectie.

begroeien met klimop, kunnen soorten als staartmees en groenling weer een plek vinden in dorpen en steden.⁴ Daarom zijn dichtbegroeide struwelen als langs de Nieuwe Vaart zo belangrijk, en bomen die met klimop zijn begroeid (foto 4).

De gemeente geeft aan dat ze, na het leeghalen van de berm, een beplanting aanbrengt die bijdraagt aan de 'diversiteit van de ecologie', met als doel een 'eenduidig beeld diversiteit'. Onduidelijk is wat hier bedoeld wordt met deze termen. Wel is aan de reeds behandelde stukken kade te zien, dat de gelaagdheid en beschutting voor dieren is verdwenen, hetgeen één van de belangrijke parameters is tot het bevorderen van de biodiversiteit (foto 2). Ook als de aangeplante (sier)bloesemboompjes en de drie soorten struiken zijn aangeslagen en wat gegroeid geeft dat nog niet veel beschutting aan en voeding voor bijvoorbeeld de bedreigde vogels in de stad.

Belang bladerdak in steden

Een nieuw onderzoek naar 93 Europese steden stelt dat duizenden sterfgevallen door hitte voorkomen hadden kunnen worden. Hoe? Door het bladerdak in steden te verhogen van 15 naar 30 procent. *Ten overvloede*: hier wordt gesproken over het bladerdak, niet over het aantal boompjes. Hoe groter en gezonder de boom, des te meer bladvolume/bladoppervlakte heeft hij, dus des te meer invloed op onder meer een temperatuurverlaging in de stad.⁵

---

⁴ Bron: *Vogels in steden achteruit*, bericht dat geplaatst is op 13 januari 2023 op de site van Vogelbescherming Nederland.

⁵ Door de stijgende temperaturen op aarde stijgt het aantal doden door hitte-gerelateerde oorzaken in Europese steden ook. Extreme (en langdurige) hittegolven komen er steeds vaker voor. Dit leidt tot zogeheten hitte-eilanden en dát leidt weer tot meer dodelijke slachtoffers. In 93 Europese steden (zoals Londen en Barcelona) stierven er in 2015 ongeveer 6.700 mensen vroegtijdig door hitte, concludeerden onderzoekers van het Barcelona Institute for Global Health. Ruim 2.600 van die sterfgevallen hadden voorkomen kunnen worden. De onderzoekers opperen het planten van bomen als mogelijke oplossing. Daardoor kan het jaarlijkse aantal doden door hittestress met veertig procent dalen, stellen ze.

4. Conclusie

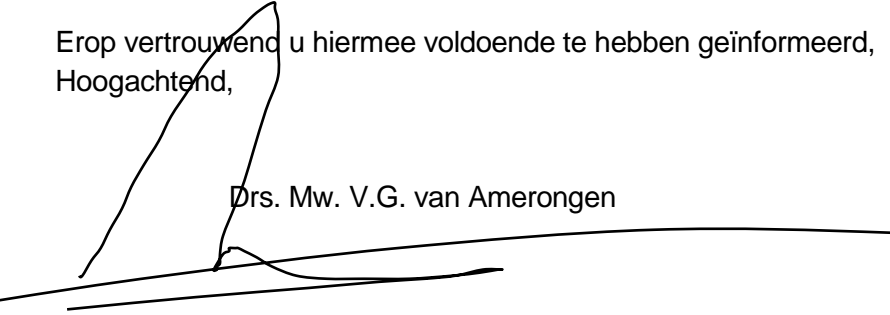
-In een stad, waar de hitte sterk kan oplopen in de zomer, kan niet genoeg nadruk worden gelegd op het belang van biodiversiteit, gelaagdheid in beplanting en vooral een zo groot mogelijk bladerdak om een gunstiger leefklimaat te creëren. Daarom is het belangrijk een sterke terughoudendheid te betrachten in het kappen van bomen/struiken bij het herinrichten van de talud van de Nieuwe Vaart.

-Voor zicht op het water kan, waar het zinvol is (dus tussen twee woonschepen in), in de bestaande beplanting een opening worden gemaakt. Het verwijderen van enkele struiken kan al voldoende zicht opleveren.

- Op een locatie waar voornamelijk veldiepen staan (als Oostenburgergracht 2), kan een doorzicht worden gecreëerd door een groepje bomen te vellen (zie foto 5). Daarnaast kan hier iets gedund worden/verjongd worden door enkele dikkere iepen te verwijderen, wat over vier of vijf jaar na overleg opnieuw kan gebeuren, om zo het beeld van een bossage (beheersbaar) in stand te houden. Tevens kunnen ook sommige niet-iepen, die erg verdrongen worden door de veldiep, (deels) vrijgezet worden.

Erop vertrouwend u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd,
Hoogachtend,

Drs. Mw. V.G. van Amerongen

Bijlage met foto's

Foto 1. Het beeld van de Oosterburgergracht, zoals het er nog uitziet met een groot groenvolume.

Foto 2. Het beeld van de Wittenburgergracht, waar de gelaagde onderbegroeiing al is vervangen door bodembedekkers en klein blijvende bomen en wat struiken.

Foto 3. Sneeuwbes locatie Oosterburgergracht 16. Na ca. 4 jaar is deze nog steeds niet uitgebreid naar links.

Foto 4. Bomen die vrij zwaar begroeid zijn met klimop zijn een eldorado voor vogels en insecten voor Oosterburgergracht 18.

Foto 5. Locatie Oostenburgergracht 2, waar een begroeiing met voornamelijk veldiepen staat. Door een groepje van deze bomen te vellen wordt een doorzicht gecreëerd (bv. links en rechts van de pijl).